

Вихід із сучасної фінансової та виробничої криз вимагає реалізації в Україні та її регіонах концепції інноваційного економічного розвитку. Особливість цієї концепції полягає в тому, що вона заснована на інтенсивному типі зростання, підприємницькій ініціативі в ринковій, науково-технічній і організаційно-економічній діяльності, де саме інновації дають можливість усувати (чи значно зменшувати) бар'єри, створені чинниками попиту і розподілу, а також розбіжностями між ефективністю і соціальною спрямованістю господарського зростання.

<...> Зважаючи на те, що кожний регіон країни має свій, відмінний від інших науковий та інноваційний потенціал, цілком очевидно, що зміст і спрямованість відповідної політики для кожного окремо взятого регіону, яка реалізується структурами регіонального і державного рівня, буде мати свої особливості та відмінності, у статті поставлено до мети визначити особливості потенціалу наукових установ як бази, що створює можливість для формування і розвитку виробництв з орієнтацією на високоінтелектуальну працю і впровадження інновацій, областей Південного регіону України – Миколаївської, Одеської, Херсонської. На основі аналізу визначено, що виконанням наукових та науково-технічних робіт в Південному регіоні займаються організації академічного, вузівського і галузевого секторів.

<...> У 2010 р. порівняно з 2009 р. кількість наукових організацій у Південному регіоні України, що займалися фундаментальними дослідженнями, зменшилася на 5 од. – з 42 од. до 37 од. Ця негативна тенденція помітна в Одеській області, де кількість наукових установ, які займалися фундаментальними дослідженнями, скоротилася на 8 од., в Херсонській і Миколаївській областях ситуація зворотна, кількість установ збільшилася за рахунок ВНЗ і галузевих установ. Щодо кількості завершених наукових робіт, то в цілому по регіону їх обсяги зменшилися з 134 до 130 од. Відмітимо, що найбільше падіння цього індикатора спостерігалось в Одеській області, зі 111 од. у 2009 р. до 85 од. у 2010 р.

Найбільші обсяги фундаментальних досліджень виконували науковці ВНЗ III–IV рівнів акредитації, але якщо розглянути розподіл таких робіт на одну установу, то найбільша віддача від установ НАН України.

Серед інноваційних пропозицій у 2009–2010 рр. кількість організацій, які доводять власні розробки до впровадження у виробництво або їх комерціалізації, збільшилася в цілому з 41 до 45 од. Це стосується Одеської та Херсонської областей, кількість завершених розробок, що впроваджуються у виробництво, також збільшилася з 197 до 241 од.

Аналіз важливіших досягнень наукових установ за областями по

результатах фундаментальних досліджень та їх інноваційної діяльності визначив такий їх розподіл по наукових напрямках досліджень і сферах діяльності (фундаментальні дослідження та інноваційна діяльність). <...> З фундаментальних досліджень в цілому по регіонах активно розвиваються такі наукові напрями, як «хімія», «агропромисловий комплекс», «економіка», особливо це стосується Одеської області, у Миколаївській області – «механіка». Напрацювання фахівців цих наукових напрямів відомі як в Україні, так і за її межами.

Щодо інноваційних пропозицій, то найбільші успіхи в регіоні помітні в агропромисловому комплексі, машинобудуванні, медицині, охороні навколишнього середовища, нових технологіях, речовинах та матеріалах, новітніх біотехнологіях. Наукові установи Південного регіону володіють потенціалом, необхідним для проведення фундаментальних і прикладних досліджень за всіма пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки, що затверджені у відповідному законі України (раціональне природокористування, інформаційні та комунікаційні технології, енергетика і енергоефективність, нові речовини і матеріали, а також розробки з машинобудування і приладобудування, модернізації енергосистем, електроніки, інформатики і зв'язку, інформаційних технологій, телекомунікаційних, транспортних систем, нових матеріалів, розвитку біотехнологій, оздоровлення людини, охорони навколишнього середовища).

<...> Розподіл фундаментальних досліджень та інноваційних розробок наукових установ за областями регіону показав, що безумовним лідером є Одеська область, де питома вага фундаментальних досліджень у загальній кількості робіт дорівнювала у 2009–2010 рр. – 83– 65 %, інноваційних пропозицій – 61–57 % (простежується тенденція падіння обсягів робіт у Південному регіоні в цілому), далі Херсонська і Миколаївська області.

<...> Щодо обсягів впроваджень інновацій наукових установ Південного регіону, які були утілені в життя, то з роками їх кількість збільшилася на 15 од. – з 121 од. у 2009 р. до 136 од. у 2010 р., що висвітлює позитивну тенденцію. Серед всіх наукових напрямів найбільше затребувані розробки таких напрямів, як агропромисловий комплекс, нові технології, речовини та матеріали, новітні біотехнології.

За результатами обстеження можна зробити висновок, що в Південному регіоні є потенціал розвитку економіки на інноваційних засадах, але масштаби впровадження ефективних розробок у виробництво ще досить низькі.

У сучасних умовах в Україні та її регіонах необхідна не просто зміна рівнів технології виробництва, підвищення віддачі інвестицій від реалізації

нововведень, а комплексна якісна зміна продуктивних сил, що спираються на найпередовіші досягнення вітчизняної і світової науки, створення нового технологічного устрою в тих галузях виробництва, які за станом на сьогодні не є на передових позиціях.

За результатами опитування фахівців наукових установ Південного регіону – виконавців фундаментальних досліджень та інноваційних розробок, визначені додаткові дії, які вимагають виконання фундаментальних досліджень й інноваційних пропозицій.

Головним фактором стимулювання таких дій, який відповідає національним і регіональним цілям, економічним інтересам учасників інноваційного процесу, вважають фахівці, є необхідне фінансування, що дає змогу виконувати дослідження у повному обсязі й мати перспективу подальшого їх розвитку і впровадження як інновацій. На перших місцях також розширення наукових досліджень і галузей їх використання, відродження науково-технічної та дослідно-експериментальної бази на сучасній техніко-технологічній основі, що дасть змогу реалізовувати інноваційні пропозиції та проекти з гарантованим економічним ефектом і оплатою залежно від обсягу продажу або прибутку у замовників *(Лазарева Є., Лабунська О., Хуторна Л. Потенціал наукових установ південного регіону України в реалізації концепції інноваційного розвитку економіки // Економічні інновації. Випуск 47: Проблеми та сучасні зрушення в реальному секторі економіки. Збірник наукових праць. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2012. – С. 90–92, 95–97).*